

УДК 371.26.012-057.875

Олена КОЗЬМЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та професійної комунікації, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Северодонецьк, Луганська область, Україна
e-mail: olena_kozmenko@ukr.net

ДОСЛІДЖЕННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті надано аналіз трьох наукових досліджень успішності студентів у сучасних вищих навчальних закладах. З'ясовано, що успішність, як кінцева мета вищої освіти, є вагомим новоутворенням студентського віку. У першому дослідженні була розглянута сучасна інтерпретація успішності студентів з точки зору майбутнього застосування при працевлаштуванні, друге дослідження присвячено визначенню чинників, які, на думку студентів, сприяють або перешкоджають досягненню успіху. Третю наукову роботу присвячено концепції, що трактує успішність, як сукупність п'яти необхідних студенту відчуттів. Проаналізовано збіги та відмінності різних концепцій успішності і надано рекомендації щодо практичного застосування теоретичних висновків.

Ключові слова: успішність, студенти, вищі навчальні заклади, чинники успіху, орієнтація на майбутнє, академічні навички, навчання.

Історичний розвиток світової вищої освіти доводить, що незалежно від форми навчання, місця і типу навчальних закладів, віку, соціального положення, статі, раси студентів – кінцевою метою навчання у вищому навчальному закладі є досягнення успіху. Визнання цього факту дає підставу для ретельного дослідження того, що означає успіх, які фактори впливають на успішність, що заважає досягненню успішності і як успіх студента впливає його майбутнє. Багато дослідників розглядають поняття успішності студента як багатогранне і складне питання, що потребує дослідження багатьох наук. Більшість вітчизняних та зарубіжних вчених погоджуються, що успішність як наукова категорія найбільше досліджена у психології і педагогіці, але проблема полягає в тому, що більшість науковців, трактуючи поняття «успішність студентів», пов'язують її скоріше з академічними досягненнями студентів, наполегливістю у складанні іспитів / отриманні диплому, або рейтинговими показниками. Проте визначення успішності як досягнення особистих цілей студента становить неабиякий інтерес для дослідження.

Поняття «успішність студента» з точки зору психології розглядається як особливий емоційний стан студента, що виражає його особисте ставлення до діяльності та / або її результатами. Вагомий внесок у розвиток психологічного напрямку зробили М. О. Батурін, Л. Н. Белопольська, В. К. Вілюнас, С. М. Лисенкова, С. Л. Рубінштейн, С. Д. Смірнов та ін. Педагогічні теорії трактують успішність як досягнення успіху у навчанні, розглядаючи питання якості освіти, ефективності та

результативності навчання. Представниками педагогічного напрямку є Ю. К. Бабанський, В. В. Давидов, Г. Д. Кирилова, В. В. Краєвський, І. Я. Лернер, В. Ю. Пітюков, А. Н. Шевченко, Н. А. Шевченко та ін. Зарубіжні вчені успішність студента розглядають як більш широке поняття, що виходить за межі суто психології чи педагогіки. Наприклад, Т. Маркович (США) акцентує свою увагу на успішності студента як на подоланні перешкод на шляху кар'єрного зростання і досягненні успіху у майбутньому. Канадські вчені А. Стельнікі, Д. Нордстоке та Д. Саклофске розглядають успішність як низку особистісних ресурсів. Австралійські вчені К. Вілсон і А. Ліціо вважають, що успішність студента це особисті досягнення студента щодо подолання різноманітних перешкод. Також питанням успішності у тій чи іншій мірі опікувалися Дж. Аллен, Р. Ассаджіолі, М. Аткинсон, І. Барнет, Р. Бендлер, К. Бауер, Дж. Грехем, У. Джеймс, Д. Дьюї, Д. Карнегі, А. Маслоу, Д. Нордсток, С. Робінс, та ін.

Метою статті є аналіз досліджень присвячених сучасному розумінню поняття «успішність студента» у світовій науковій практиці.

Поняття успішність споріднюється з поняттям успіх і трактується як «ситуацію, коли очікування оточуючих, власно особистості і результати її діяльності співпадають або перевершують оптимальне співвідношення» [2]. Для того, щоб досягти успіху здобувачеві вищої освіти потрібно отримати обміркований і підготовлений цілеспрямованими діями очікуваний, прогнозований (а не випадковий) результат. Результатом навчання у вищій школі є досягнення успіху у майбутньому

житті, вважає американський дослідник Т. Маркович [5]. Він запропонував концепцію, що трактує успішність студента з точки зору історичного розвитку соціально-економічних потреб суспільства. Успішність навчання у вищій школі, на його думку, мала три визначення у різні часі в залежності від мети освіти і місії вищих навчальних закладів. Перше визначення успішності з'явилося на початку 19 сторіччя коли Йельський університет (США) запропонував модернізувати навчальний план з метою виховання у студентів критичного мислення та практичного застосування знань для розвитку економіки країни. Друге визначення успішності дослідник пов'язує з місією більшості сучасних університетів які наголошують, що метою вищої освіти є «допомогти студенту критично ставити питання, логічно думати, ефективно відповідати, чітко спілкуватися, творчо діяти і жити етично» (університет штату Орегон (США) [10]. Місія університету Тулейн (США) полягає у «створенні, поширенні та збереженні знань для того, щоб окремі індивіди, організації та спільноти вчилися, діяли та поводитися чесно та мудро» [7]. Таке розуміння результату освіти наголошує, що основу успішності складають критичне мислення, логіка, здатність до ефективного міркування та виховання етичної поведінки студента. Друге визначення підкреслює, що вищі навчальні заклади забезпечують студентам засоби для отримання знань і закріплення етичної поведінки у процесі навчальної підготовки. Тобто університети вважають, що це студенти будуть використовувати у майбутній роботі, але коли, де і яким чином їх не навчають. І лише третє визначення успішності студента як кінцевого результату навчання має шанс відповідати сучасним вимогам суспільства. Автор підкреслює, що розуміння успіху повинно змінитися і складатися з трьох ключових компонентів: 1) освіта, як аудиторне та позааудиторне навчання, 2) гідне оцінювання набутих результатів та 3) готовність до кар'єри [5]. Нову концепцію щодо місії вищих навчальних закладів демонструє університет штату Айова (США), який «... прагне сприяти науковим та творчим зусиллям завдяки передовим дослідженням та творчості; використовувати ці дослідження та творчі здобутки для підвищення кваліфікації випускників та професійної освіти, охорони здоров'я та інших послуг, що надаються громадянам Айови, нації та світу; і навчати студентів успіху та особистому вдосконаленню у різноманітному світі» [9]. Ця стратегія університету штату Айова суттєво відрізняється від інших тим, що вона визнає цінність студентського успіху, а не намагається дати його визначення, як інші, і це має сенс, оскільки кожна

особа визначає успіх по-різному. Більш того, ця місія передбачає глобальний, більш сучасний простір, в якому ми живемо сьогодні. Насправді, сучасне життя вносить свої корективи і відбивається на змісті і завданнях освіти. Поняття успішності студента теж змінюється і на думку науковців сучасний підхід до успіху студентів пов'язаний з трьома складними взаємопов'язаними сферами, які є важливими для забезпечення сучасних студентів цілеспрямованістю для досягнення своїх мрій. І також важливо, як згадує місія університету штату Айова, усвідомлювати роботу над особистісним самовдосконаленням заради досягнення майбутньої досконалою професійної репутації. Сучасне визначення, що складається з трьох складових, розширює сферу досягнення в межах академічного середовища, зміцнює цінність навчання, а також стимулює студентів до успішних результатів протягом усього життя. Перша складова – навчання – забезпечує студентів знаннями і формує такі навички як, критичне мислення, логіку, здатність до ефективного міркування, лідерські якості та етичну поведінку, тобто теоретично формують успішність студента. Але, нажаль, як свідчить практика, випускники ВНЗ стикаються з «пробілом навичок», тобто усвідомлюють що існує розрив між теоретичними знаннями і вимогами реального світу. Другий елемент успішності студента – оцінювання – має за мету виміряти мікро- та макрорівні досягнень студентів під час аудиторної роботи та позааудиторної роботи. На сучасному етапі оцінювання повинно стати не вимірюванням окремих досягнень на окремих етапах навчання, але більш орієнтиром для студента заради досягнення успіху і майбутнього кар'єрного росту. Таке оцінювання допоможе подолати «пробіл навичок» у студента і вдосконалити знання відповідно до очікування роботодавців. Ці очікування є тими головними компетенціями навчання у вищому навчальному закладі, які Національна асоціація коледжів та роботодавців (NACE) – у співпраці з роботодавцями – визначила як готовність до кар'єри і кінцевим результатом навчання. До цих компетенцій відносяться: 1) критичне мислення / уміння вирішувати проблеми; 2) уміння спілкуватися в усній та письмовій формі; 3) уміння працювати у команді / співпрацювати; 4) знання цифрових технологій / уміння працювати з комп'ютером; 5) лідерські навички 6) професіоналізм / етичні стосунки на роботі; 7) здатність керувати кар'єрою; 8) глобальна / міжкультурна толерантність [5]. Формування цих компетенцій під час аудиторної і позааудиторної роботи передбачено навчальними планами університетів і саме вони є підґрунтям

успішності студента. Ці компетенції створюють умови для подолання розриву у знаннях і навичках студента, цілях навчання і вимогами реально-го життя, дозволяють оцінити майстерність студента з окремих навчальних дисциплін, стимулювати до саморозвитку і, нарешті, задовольнити потреби майбутніх роботодавців у якісних працівниках. Поява третього компоненту успішності – готовність до кар'єри – обумовлено вимогами сучасного світу, оскільки зараз закінчення вищого навчального закладу та отримання диплому не є кінцевою метою навчання, а лише проміжковим етапом на шляху будівництва кар'єри. Доказом успішності студента є швидкість працевлаштування з першого дня, а вимірювання кар'єрної готовності сприяє цьому результату. Жорсткі умови конкуренції вимагають від студента чіткого усвідомлення кінцевого результату навчання і налаштовують на корисне використання часу під час навчання заради отримання престижного місця роботи і професійної самореалізації.

Отже, практика доказує що успішність студента це не висока, недосяжна мета, а провідний компас навчання. Складові успішності, а, особливо, готовність до кар'єри є запорукою успіху, а підготовка студента до нею починається вже з першого дня вступу до вищого навчального закладу. Таким чином, концепція, що представлена американським дослідником пропонує розглядати успішність як багатокомпонентний феномен, складові якого готують здобувачів вищої освіти до майбутньої кар'єри.

У роботах російського психолога М. Батуріна теж розглядається визначення поняття «успішність», яке підтверджує, що успіх можна трактувати як «суб'єктивну оцінку власної діяльності, що визначається інтегральною оцінкою власного результату щодо рівня особистої мети суб'єкта діяльності» [1, с. 7]. Підтвердженням цього висловлювання є дослідження канадських психологів про суб'єктивний погляд студентів на визначення факторів, що сприяють і перешкоджають успішності. Андреа Стельнікі, Девід Нордстоке і Дон Саклофске виявили фактори, які є суттєвими для студентів у досягненні успіху в університеті [8]. Це дослідження унікальне тим, що воно зібрало та якісно інтерпретувало безпосередньо дані студентів вищого навчального закладу. Початковою метою вчених було дослідити уявлення студентів про ті особистісні ресурси, які вони використовують заради досягнення успіху навчання, а також дослідити ті особисті характерні риси або перешкоди, які заважають досягненню мети [8]. Дані для дослідження збиралися протягом трьох років (2009–2011). Учасниками були дві групи студен-

тів. Першу склали близька 1500 осіб – студенти різного віку та статі з різних курсів і програм одного з університетів у західній Канаді. Друга група учасників – 19 випускників факультету освітньої психології (16 жінок, 3 чоловіків), які були знайомі з методами дослідження. Студентам було запропоновано «навести перелік тих п'яти слів, якими вони описують себе у досягненні успіху» та додатковий перелік «тих слів, які описують те, що утримує студента від досягнення власних цілей». Для учасників не було надано ніяких прикладів, рекомендацій або обмежень щодо характеру висловлювань. При обробці даних автори використовували частотний аналіз для визначення кількості учасників, які використали однакові слово. Це надало уявлення про найбільш важливі та загальні фактори учасників, що пов'язані з їх успіхами та невдачами в університеті. Слова та фрази було згруповано за схожістю уявлень у більш загальні категорії і перетворено на методичку Q-сортування (що використовується для розуміння суб'єктивних явищ з точки зору учасника). Таким чином дослідники отримали 20 факторів, які допомагають досягти успіху і 19 – що перешкоджають успіху студентів. На першому місці серед факторів успішності, які визначили студенти, стоять орієнтація на майбутнє (47,4%) і наполегливість (47,4%), потім студенти вказали на навички вдалої самоорганізації, мотивацію, здібності, позитивне ставлення, позитивні особисті якості, високий рівень академічних навичок, зовнішня підтримка, розвинуті навички самообслуговування, інтерес до навчання, внутрішній контроль, здатність легко адаптуватися до нових умов, навички ефективного спілкування, самосвідомість, загальні стресові умови, везіння та ізоляція. Серед факторів, що перешкоджають досягненню успішності студенти назвали: загальний стрес (напруга, відсутність енергії, депресія), погані академічні навички, відволікання уваги (не зосередженість на навчанні), погані навички самоорганізації, відсутність наполегливості, високий рівень тривожності, самоосудження, негативні риси характеру, відсутність інтересу і зацікавленості у майбутній спеціальності, відсутність зовнішньої підтримки або негативний зовнішній тиск, ізоляція, низька мотивація, погані здібності, негативне ставлення, збалансоване життя, відсутність навичок спілкування, дезадаптація, ригідність [8]. У дослідженні можна побачити що ті ж самі фактори можуть як сприяти успішності, так і перешкоджати їй (наприклад, загальний стрес або ізоляція). Цікаво, що для опису факторів, які сприяють досягненню цілей учасники використовували внутрішні або особисті характеристики, за винятком однієї категорії –

«зовнішня підтримка». Екстернальні фактори учасники називали як перешкоди своїм цілям. До них відносяться відволікання від навчання (наприклад, робота, інші обов'язки) та зовнішній тиск, наприклад з боку батьків. Таким чином, учасники дослідження визнали власний внесок у свої успіхи, а тим більше – у свої невдачі. У цьому дослідженні такі фактори, як наявність майбутньої орієнтації, наполегливість та навички вдалої самоорганізації були названі найважливішими для досягнення студентами своїх цілей під час відвідування університету. Студенти, які встановили цілі свого навчання, на думку науковців, мають більше шансів у досягненні успіху та формуванні готовності до кар'єри [6]. Напруженість, слабкі академічні навички та не зосередженість на навчанні були головними факторами, які перешкоджали студентам досягти своїх цілей. Загальний стрес, який відзначили більшість учасників у більшості випадків теж заважає студентському успіху, оскільки негативно позначається на регулюванні емоцій та зосередженні на завданнях. Під впливом стресу студенти можуть втратити інтерес до досягнення власних цілей і це перешкоджає досягненню успіху. Таким чином, тісно пов'язані між собою стрес і відволікання, можуть спричинити погіршення академічних навичок, що має прояв у нехтуванні відвідуванням занять, зволіканні до останньої миті у виконанні завдань, академічній заборгованості та, навіть, відрахуванні з навчального закладу. Порівнюючи відповіді студентів щодо факторів, які сприяють та перешкоджають успіху, можна зазначити, що вони використовували ті ж самі дефініції характеризуючи той чи інший фактор, але вкладали в них протилежні значення. Наприклад, такий фактор як підтримка ззовні може розглядатися як позитивний, так і негативний чинник. Наприклад, відсутність підтримки з боку родичів чи сім'ї або занадто великий тиск родини на студента перешкоджають успіху у навчанні, але збалансована родинна підтримка, навпаки, сприяє кращим результатам у навчанні. Такий висновок підтверджують науковці, які пов'язують достатню підтримку з боку родини або друзів з більш високим рівнем задоволення від життя, більшою цілеспрямованістю і наполегливістю та більш високим рівнем досягнень у навчанні [3]. Однак відсутність такої підтримки від родини, як фінансова допомога, змушує студента шукати роботу на повний або скорочений час, хвилюватися з приводу фінансової заборгованості або мати незадовільні матеріальні умови, що, ймовірно, має поганий вплив на якість навчання. Відсутність моральної підтримки (особливо від сім'ї) негативно відбивається на

психологічному стані студента, погіршує емоційне становище і знижує самооцінку, що також може позначитися на успішності. З іншого боку, занадто великий тиск з боку сім'ї може викликати почуття провини, що вимушить студента заради задоволення батьків перевтомлюватися, відвідуючи додаткові заняття, працювати на такому рівні, який завдає шкоди успіху в спробі догодити родині. Звісно є ще багато чинників, які впливають на потребу у зовнішній підтримці і від яких залежить успіх навчання, але такі латентні фактори, як характер та якості особистості, тип темпераменту, вік, стать та інші характеристики можуть знизити або пом'якшити цю потребу.

Цінність цього дослідження також полягає в тому, що науковці знайшли розбіжності у науковому визначенні факторів успішності та студентських описах. Наприклад, категорія, що найчастіше називалася студентами як найбільший фактор сприяння їхньому успіху, орієнтація на майбутнє, містила в собі такі такі чинники, як самовизначення та спрямованість, що не були конкретизовані в попередніх дослідженнях. Цей фактор, безумовно, є важливим для підтримки мотивації та інтересу до поточної діяльності, але попередні дослідження зосереджувалися на більш загальних категоріях, таких як мотивація, ставлення, академічні навички та зовнішня підтримка, не розкриваючи змісту їхніх суттєвих елементів. До речі, ці фактори також були названі учасниками цього дослідження, але окремо від орієнтації на майбутнє. Таким чином, існує можливість розширити дослідження уточнюючи фактори успішності студентів. Дослідження канадських вчених не мало за мету підтвердити кореляційний зв'язок між високими академічними досягненнями студентів і успіхом навчання, як його часто трактують у науковій літературі. Скоріше завданням авторів було визначити фактори які сприяють досягненню особистих цілей студентів та їх успіху в університеті. Тому відповіді студентів не містили конкретні результати, такі як середній бал диплому чи атестату. Таким чином, може бути, що успішні студенти, які отримують високий середній бал використовують інші слова або категорії, ніж ті студенти, що мають труднощі у досягненні високих академічних результатів або отриманні вищої освіти. Крім того, незрозуміло, чи студенти надавали відповіді враховуючи свої конкретні академічні цілі, чи вони мали на увазі загальні цілі, які вони встановили для себе в цілому. Тому це питання також потребує подальших розвідок.

Результати цього дослідження забезпечують ще один напрямок для кращого розуміння того, як студенти досягають своїх цілей і досягають

успіху в університеті. Ці категорії можуть бути використані в якості основи для подальшого вивчення студентів, які мають академічні проблеми. З іншого боку, дослідження може допомогти порівняти уявлення керівництва університетів і кураторів студентських груп про фактори, що пов'язані з успіхом студента, для визначення конгруентності або розбіжностей між думками студентів та викладачів. Результати цього дослідження можуть бути емпірично пов'язані з зовнішніми показниками успіху (наприклад, середній бал диплому), що може мати суттєві наслідки для дослідників, політиків, педагогів, консультантів та адміністраторів університетів, батьків тощо. Нарешті, це дослідження свідчить про глибоке контекстуальне розуміння того, як студенти сприймають «причини» досягнення / не досягнення своїх цілей, що забезпечує більшу основу для цілеспрямованої академічної підтримки студентів у досягненні своїх академічних та особистих цілей та нарощуванні академічного потенціалу. У свою чергу, це розуміння допоможе керівництву університетської спільноти підтримати та підвищити успіх студентів.

Від спільної роботи викладачів і студентів залежать не тільки результати академічних досягнень, а і легкість та швидкість досягнення успіху. На думку австралійських вчених, які проводили соціальне опитування студентів щодо чинників студентського успіху, головним є сумісна з викладачами підготовча робота щодо формування необхідних навичок [11]. Без допомоги кураторів та консультантів студенти, особливо, першокурсники, ризикують не досягнути успіху, який, на думку, Альфа Ліціо (Австралія) складається з наступних компонентів, що характеризують почуття студента. До них належать: почуття академічної культури; відчуття зв'язку; почуття спроможності і здатності; відчуття цілі та відчуття винахідливості у пошуку ресурсів навчання [4]. Сила цієї моделі полягає в тому, що вона забезпечує спільний як для студентів, так і педагогів шлях комунікації і визначає завдання, які необхідно вирішувати, щоб успішно почати навчання у вищому навчальному закладі. Що більш важливо, ця концепція підкреслює визнання та розвиток сильних сторін студентів. Ось короткий опис кожного компоненту: 1. Успіх студентів в університеті залежить від їхнього відчуття спроможності і здатності. Студенти, які краще готуються до ролей і завдань університетського навчання (а саме, мають «готовність до навчання»), мають тенденцію до більш високого раннього успіху у навчанні, а отже, більш задоволені та наполегливі у навчанні. Відчуття здатності студента залежить від того, на-

скільки добре він розуміє, що очікують від нього як від студента, наскільки добре він володіє основними академічними навичками та як його рівень готовності сприятиме розвитку академічного середовища. 2. Успіх студентів в університеті залежить від їх почуття ідентичності та спорідненості. Студенти із сильними зв'язками, швидше за все, стануть успішними студентами, ефективними колегами та щасливими людьми. Студентське відчуття зв'язності залежить від якості взаємовідносин з однолітками, з педагогами та їх почуттям ідентифікації або приналежності до їхнього навчального закладу. 3. Студентські успіхи в університеті залежать від їхнього відчуття призначення або цілеспрямованості. Студенти, які мають чітке розуміння мети, не лише більш схильні бачити переваги і користь свого навчання, а й бути більш цілеспрямованими та наполегливими при виконанні складної роботи. Цілеспрямованість студента залежить від задоволення від обраної професії, покликання, повного занурення у зміст навчання та здатності встановлювати особисті цілі. 4. Студентські успіхи в університеті залежать від уміння користуватися різноманітними джерелами для вирішення складних завдань. Успішні студенти не тільки знають, як навчатися, а й як активно використовувати свій університетський досвід. Студентське відчуття винахідливості залежить від їх здатності здійснювати навігацію в університетській системі та отримувати допомогу та необхідну інформацію. При виникненні проблеми студент демонструє бажання поділитися та готовність отримати допомогу, здатен знаходити баланс між роботою, життям та навчанням. 5. Студентський успіх в університеті залежить від сприйняття академічної культури. Успішні студенти знають цінність навчання, правила та особливості студентської субкультури. Студентське відчуття культурної компетентності залежить від їхнього визнання основних цінностей та етичних принципів університету. Ставлення до навчання і робочі відносини з педагогами і студентами також будуть визначатися цими цінностями. Ця концепція студентського успіху виявляє фактори готовності до навчання у вищому навчальному закладі і стверджує, що в основу успіху складає формування необхідних навичок і відчуттів [4].

Теоретичні положення знайшли своє практичне відображення у дослідженні науковців у Вищій школі освіти і соціальної роботи м. Сідней (Австралія) [11]. Метою цього дослідження було з'ясувати які фактори студенти вважають вагомими у досягненні студентського успіху. У результаті опитування було виявлено наступні чинники: вдалий розподіл часу на виконання завдань (тайм-

менеджмент); максимальна користь від відвідування заняття, яка полягає у спілкуванні і обміні думок з іншими студентами і викладачами, обізнаності у новітніх наукових дослідженнях і можливості отримати роз'яснення у складних завданнях; налаштування суспільного зв'язку та побудова мережі з іншими студентами, що є способом створення взаємовигідної підтримки; орієнтація на майбутню професію і визначення чіткої мети навчання, що сприятиме успіху студента, користування он-лайн ресурсами та новітніми технологіями, що полегшує освітній процес; зосередженість на навчанні і відсутність роботи на повний робочий день; почуття академічної самовпевненості, що передбачає успіх як самореалізацію та налаштування на високі досягнення. Таким чином, основою для успіху в житті є розвинуті навички навчання та високі академічні уміння, які зміцнюють упевненість у собі [11].

Таким чином, дослідження австралійських вчених демонструє інший підхід до визначення успішності студентів. Автор наголошує, що сумісними зусиллями з боку педагогів і студентів можна досягти успіху у навчанні, виконуючи послідовні завдання та досягаючи проміжкових результатів. На відміну від канадського дослідження, в якому увага була акцентована на факторах досягнення успішності студента з погляду самих студентів, ця робота направлена на розуміння напрямків формування успішності студента вже на початку навчання у вищому навчальному закладі. Порівнюючи обидва дослідження можна дійти висновку, що багато чинників успішності збігаються. Наприклад, наполегливість і цілеспрямованість у досягненні мети є ключовими факторами в обох дослідженнях. Навички вдалої самоорганіза-

ції, високі академічні навички корелюють з умінням користуватися різноманітними джерелами для вирішення складних завдань, тобто з винахідливістю студента, а адаптація у новому студентському середовищі і навички ефективного спілкування тісно пов'язані з академічною культурою і студентською ідентифікацією. Вдала підготовка до навчання, обізнаність з академічною культурою і зовнішня підтримка з боку родини і педагогів є запорукою успішності студента, на що вказують обидва дослідження. Відкритість до нових знань і бажання отримувати допомогу у разі потреби свідчать про інтерес до навчання і позитивні особисті якості. Але суб'єктивний погляд студентів демонструється у тих чинниках, які не були вказані у дослідженні Альфа Ліціо, а саме вдача, стресові умови та навіть самотність, які, на думку студентів, можуть позитивно вплинути на досягнення успішності.

Отже, дослідження, що проводилися з метою визначення успішності студента демонструють різний підхід до цього питання. Але всі три дослідження вказують на важливість успішного навчання у ВНЗ, набуття високого рівня академічних навичок і цілеспрямованість у досягненні мети. Було визначено, що такі фактори як наявність орієнтації на майбутнє, наполегливість, відмінні навички самоорганізації і управління часом студента є ключовими у досягненні успіху. Навпаки, стрес, неадекватні академічні навички та відволікання шкодять успіху студентів в університеті. Результатом цієї роботи можна вважати розробку університетами спеціальних програм підтримки та допомоги студентам з урахуванням їхніх потреб у досягненні успіху у навчанні.

Список використаних джерел

1. Батурич Н.А. Психология успеха и неудачи: Учебное пособие / Н. А. Батурич. – Челябинск: Изд. ЮУрГУ, 1999. – 100 с.
2. Белкин, А. С. Ситуация успеха. Как ее создать / А. С. Белкин. – М.: Просвещение, 1991. – 31с.
3. Coffman D. Social support, stress, and self-efficacy: Effects on students' satisfaction. [Електронний ресурс] / D. Coffman, T. Gilligan // Journal of College Student Retention: Research, Theory, and Practice, 4(1), 53–66.. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <http://dx.doi.org/10.2190/BV7X-F87X-2MXL-2B3L>.
4. Lizzio, A. Fives Senses of Success: Designing effective orientation and engagement processes. / A. Lizzio. – Australia: Griffith University, 2006. – 250 с.
5. Markowitz T. Learning Success: The Convergence Of Assessment, Student Success, And Career Readiness / Troy Markowitz [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/sites/troymarkowitz/2017/07/06/learning-success-the-convergence-of-assessment-student-success-and-career-readiness/#24e71d525d41>.
6. Morisano, D. Setting, elaborating, and reflecting on personal goals improves academic performance. [Електронний ресурс] / D. Morisano, J. Hirsh, R. Phil, B. Shore // Journal of Applied Psychology. – 95(2). – 2010. – Pp. 255–264. – Режим доступу до ресурсу: <http://dx.doi.org/10.1037/a0018478>.
7. Mission Statement University of Tulane [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://tulane.edu/about/leadership-and-administration/mission-statement>.
8. Stelnicki, A. What Makes a Successful Student? / A. Stelnicki, D. Nordstokke, D. Saklofske. // Canadian Journal of Higher Education. – 2015. – Volume 45. – №2. – Pp. 214 – 228.
9. UI Academic Mission [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://provost.uiowa.edu/ui-academic-mission>.
10. University of Oregon Mission Statement [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: 1 <http://pages.uoregon.edu/uosenate/UOmissionstatement.html>.
11. Wilson K. The impact of institutional, programmatic and personal interventions on an effective and sustainable first-year student experience / K. Wilson // 12th First Year in Higher Education Conference. – Townsville, 2009. – С. 102.

References

1. Baturin N.A. Psikhologiya uspekha i neudachi: Uchebnoye posobiye. [The psychology of success and failure: Textbook] / N. A. Baturin – Chelyabinsk: Izd. YUUrGU, 1999. – 100 p. [in Russian].
2. Belkin, A. S. Situatsiya uspekha. Kak yeye sozdat' [The situation of success. How to create it] / A. S. Belkin. – M.: Prosveshcheniye, 1991. – 31 p. [in Russian].
3. Coffman, D. L., & Gilligan, T. D. (2002). Social support, stress, and self-efficacy: Effects on students' satisfaction. *Journal of College Student Retention: Research, Theory, and Practice*, 4(1), Pp. 53–66. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.2190/BV7X-F87X-2MXL-2B3L>
4. Lizzio, A. (2006). *Fives Senses of Success: Designing effective orientation and engagement processes*. Griffith University. – 250 p.
5. Markowitz T (2017). Learning Success: The Convergence Of Assessment, Student Success, And Career Readiness / Troy Markowitz. Retrieved from: <https://www.forbes.com/sites/troymarkowitz/2017/07/06/learning-success-the-convergence-of-assessment-student-success-and-career-readiness/#24e71d525d41>.
6. Morisano, D., Hirsh, J. B., Peterson, J. M., Phil, R. O., & Shore, B. M. (2010). Setting, elaborating, and reflecting on personal goals improves academic performance. *Journal of Applied Psychology*, 95(2), 255–264. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.1037/a0018478>
7. Mission Statement University of Tulane (2017) [On-line Resource]. – Retrieved from <https://tulane.edu/about/leadership-and-administration/mission-statement>.
8. UI Academic Mission (2018). [On-line Resource] – Retrieved from <https://provost.uiowa.edu/ui-academic-mission>.
9. Stelnicki, A. M, Nordstokke, D. W. & Saklofske D. H. (2015) What Makes a Successful Student? *Canadian Journal of Higher Education* Volume 45, No. 2.Pp. 214 – 228
10. University of Oregon Mission Statement (2018). – [On-line Resource] – Retrieved from <http://pages.uoregon.edu/uosenate/UOmissionstatement.html>.
11. Wilson, K. (2009). The impact of institutional, programmatic and personal interventions on an effective and sustainable first- year student experience. In *12th First Year in Higher Education Conference 2009*, Townsville. – 102 p.

Козьменко Е. И. Исследование успешности студентов высших учебных заведений

В статье представлен анализ трех научных исследований успешности студентов в современных высших учебных заведениях. Установлено, что успешность, как конечная цель высшего образования, является важным новообразованием студенческого возраста. В первом исследовании была рассмотрена современная интерпретация успеваемости студентов с точки зрения будущего применения при трудоустройстве, второе исследование посвящено определению факторов, которые, по мнению студентов, способствуют или препятствуют достижению успеха. Третья научная работа посвящена концепции, которая трактует успешность, как совокупность пяти необходимых студенту ощущений. Проанализированы совпадения и различия в разных концепций успешности и даны рекомендации по практическому применению теоретических выводов.

Ключевые слова: успешность, студенты, высшие учебные заведения, факторы успеха, ориентация на будущее, академические навыки, обучение.

Kozmenko O. The Research of Student Success in Universities

Student success is very important in modern life and it is the ultimate goal of education. It provides a foundation to explore not only what success means, but also the ability to build upon that success, refine it, and elevate it into something even more impactful. An analysis of three scientific studies of student success in modern higher education institutions is given in this article. The first research by Troy Markowitz presents a modern approach to student success, which involves three intricately linked spheres that are dependent on one another and essential to ensuring that today's learners are equipped with the wisdom to achieve their dreams. Three components comprise Student Success: 1) Curricular and Co-Curricular Learning, 2) Assessment, and 3) Career Readiness. A number of factors have been identified in the research literature as being important for student success in university. However, the rather large body of literature contains few studies that have given students the opportunity to directly report what they believe contributes to their success as an undergraduate student. The primary purpose of the second study is to explore students' descriptions of the personal resources that they use to succeed while attempting to reach their goals as well as those personal characteristics or obstacles that keep them from reaching their goals. And the third study developed the «Five Senses of Success» framework which conceptualises student success in terms of five domains: sense of academic culture, sense of connectedness, sense of capability, sense of purpose, and sense of resourcefulness. The power of this model is that it provides a user-friendly shared-language for both students and staff and frames the tasks that have to be addressed to make a successful start to university life. More importantly it emphasises the recognition and development of students' strengths. The implications for university administrators and academic counsellors and directions for future research are also discussed in this article.

Стаття надійшла до редколегії 11.02.2018